

NYHEDSBREV

September 2020

**Kommuner: Derfor skifter vi
til fremmødevalg**

Side 4

**Danske Ældreråd advarer mod kaffemøde som
valgform**

Side 7

Social ulighed i sundhed fra vugge til grav

Side 9

**Store forskelle mellem kommunernes demografimodeller på
ældreområdet**

Side 11

Ældrerådvalg er på dagsordenen i kommunerne

Rundt omkring i landet er kommunerne optaget af fastlæggelse af næste års budgetter. For flere af de mange kommuner, der i 2021 skal afholde ældre-rådvalg, er det i budgetforhandlingerne, de afsætter penge til næste ældrerådvalg.

Selvom langt de fleste kommuner prioriterer ældrerådvalget, er der desværre også eksempler på det modsatte.

Et af de grelleste, som Danske Ældreråd hidtil har set, er fra Høje-Taastrup Kommune. Her har kommunen i forbindelse med budget for 2021 stillet forslag om, at næste valg til Seniorrådet ikke afholdes som fremmødevalg, men som et "kaffemøde", hvor alle valgberettigede borgere inviteres til at deltage.

Danske Ældreråd og Seniorrådet i Høje-Taastrup har i fællesskab protesteret mod forslaget, som vi vurderer vil give en ekstrem lav valgdeltagelse, og dermed skade lokaldemokratiet og borgernes mulighed for at få indflydelse på ældrepolitikken. Læs mere om sagen i dette nyhedsbrev.

Heldigvis hører eksemplet til undtagelsen. I nyhedsbrevet fortæller en række kommuner om, hvorfor de skifter til fremmødevalg, og hvad man som ældre-

råd kan gøre, hvis man gerne vil overbevise sin kommune om, at næste valg skal afholdes som fremmødevalg.

Ældretopmøde

I skrivende stund er der kun få dage til ældretopmødet, som sundheds- og ældreminister Magnus Heunicke (S) har indkaldt til sammen med en række andre organisationer.

Forud for topmødet har Danske Ældreråd rettet henvendelse til alle landets ældreråd for at få jeres input.

Vi har modtaget mange gode forslag til, hvordan vi sikrer en værdig ældrepleje med selvbestemmelse og livskvalitet. Blandt forslagene er bedre normeringer og mere tid til omsorg, flere midler og bedre kommunale tilsyn.

Vi vil gerne takke for alle gode ideer, som vi tager med på topmødet. I dette [indlæg på Altinget](#) kan du læse mere om, hvad Danske Ældreråd mener der skal gøres for at forbedre kvaliteten af den pleje og omsorg, der ydes svækkede ældre.

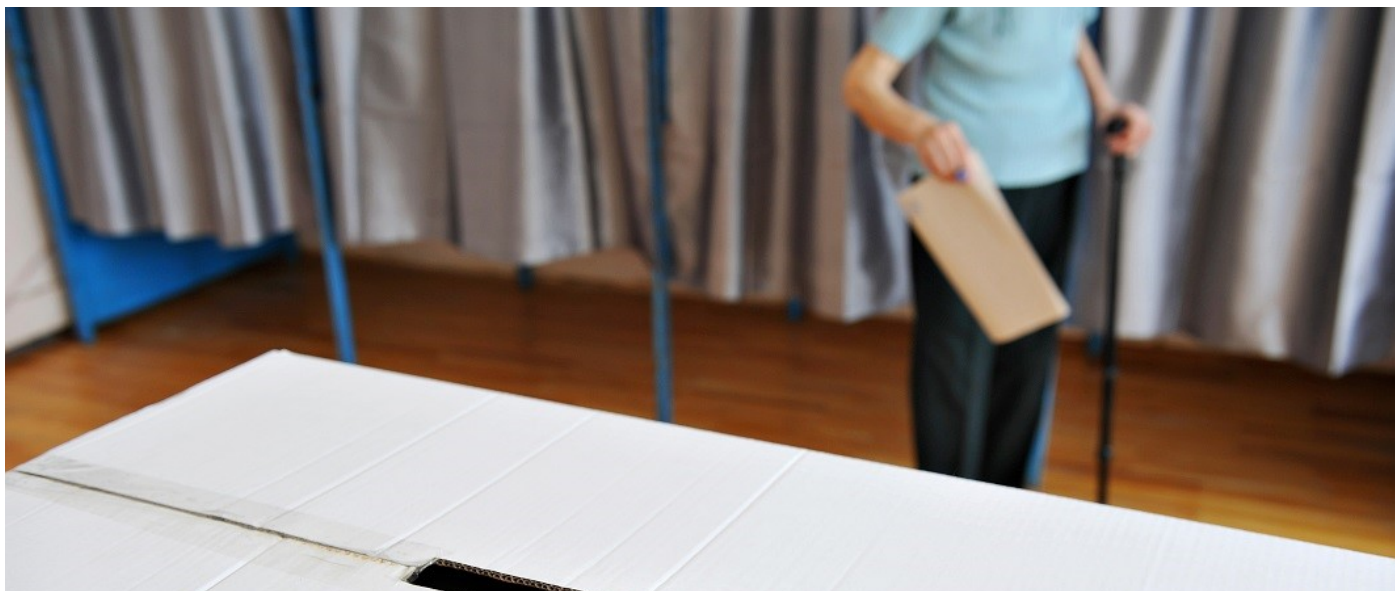
På grund af stigende smittespredning aflyses repræsentantskabsmøde og ældrepolitisk konference

Danmark befinder sig igen i en periode med stigende smittespredning. Set i det lys vurderer Danske Ældreråd, at det ikke er

hensigtsmæssigt at samle flere end 350 deltagere fra hele landet – også selvom vi overholder alle retningslinjer. Derfor har bestyrelsen besluttet at aflyse repræsentantskabsmøde og konference i Vingsted den 24. november 2020. Du kan læse mere om beslutningen her i nyhedsbrevet.

Vi er selvfølgelig meget ærgerlige over at skulle aflyse, men håber, at I har forståelse for beslutningen. Forhåbentlig er vi tilbage til en mere normal hverdag i foråret 2021, hvor vi den 10. og 11. maj afholder næste repræsentantskabsmøde og ældrepolitisk konference.

Mogens Rasmussen
formand

Tre kommuner fortæller her, hvorfor de nu vælger at skifte valgform til fremmødevalg.

Side 4.

Indhold

- 4. Kommuner: Derfor skifter vi til fremmødevalg
- 7. Advarer mod kaffemøde som valgform til seniorrådsvalg i Høje-Taastrup
- 9. Social ulighed i sundhed fra vugge til grav
- 11. Kortlægning af kommunernes brug af demografimodeller på ældreområdet
- 13. Kort nyt
- 14. Arrangementer og nyt fra bestyrelsen

"Høje-Taastrup Seniorråd og Danske Ældreråd ser med stor bekymring på Høje-Taastrup Kommunes forslag om, at valg til Seniorrådet fremover skal foregå på et "kaffemøde" og ikke som fremmødevalg. Det er vores klare vurdering, at denne valgmetode vil få alvorlige konsekvenser for valgdeltagelsen, og dermed svække borgerenes mulighed for indflydelse på ældrepolitikken."

Læs Danske Ældreråds og Høje Taastrup Seniorråds henvendelse til byrådet i Høje-Taastrup. Side 7.

Store forskelle mellem kommunernes demografimodeller på ældreområdet. Side 11.

Kommuner: Derfor skifter vi til fremmødevalg

I hele landet arbejder ældreråd for, at ældrerådsvalg afholdes som fremmødevalg i forbindelse med kommunalvalg. Det møder modstand nogle steder, men giver god mening for stadig flere kommuner. Tre kommuner fortæller her, hvorfor de nu vælger at skifte valgform til fremmødevalg.

Tekst Morten Larsen

Det skabte debat i Byrådet i Vejle, da Seniorudvalget og Økonomiudvalget anbefalede, at næste valg til ældrerådet i 2021 skal foregå som fremmødevalg samme dag som valg til kommunalbestyrelsen i stedet for som tidligere at blive afviklet som digitalt valg. For hvordan er det lige, man skaffer valgtillforordnede til samtlige valgsteder i Danmarks femtestørste kommune, og er fremmødevalg ikke meget dyrt?

For formanden for Seniorudvalget i Vejle Kommune, Kenneth Fredslund (DF), handlede spørgsmålet dog først og fremmest om at give alle ældre i kommunen de bedste muligheder for at stemme.

Ældre vil gerne deltage i lokaldemokratiet

- Baggrunden for, at jeg i første omgang satte fremmødevalg på dagsordenen i Seniorudvalget, var, at Ældrerådet i Vejle i længere tid havde påpeget, at fremmødevalg giver en høj valgdeltagelse. Da jeg samtidig ved, at der stadig er en del ældre borgere, der enten har det svært med det digitale eller måske slet ikke har en smartphone eller pc, gav det for mig god mening at argumentere for fremmødevalg, fortæller Kenneth Fredslund.

- At ældrerådet selv står for opgaven med at skaffe valgtillforordnede, og at merudgifterne ved fremmødevalg er begrænsede, gjorde det lettere for mig som politiker at stille mig op og sige, at fremmødevalg er en god ide. Så efter en god debat i Byrådet blev forslaget stemt igennem.

- Efterfølgende har jeg hørt fra flere ældre, der fortæller, at de vil stemme, når de alligevel er oppe at

stemme til kommunalvalget. Det bekræfter mig i, at ældre gerne vil deltage i lokaldemokratiet, og at det er vigtigt, at vi som politikere giver dem de bedste muligheder for det. Valgdagen er i forvejen en festdag, så det er naturligt at gøre ældrerådsvalget til en del af den fest, hvor lokaldemokratiet fejres, tilføjer Kenneth Fredslund.

Ved sidste ældrerådsvalg i 2017 stemte 37,9 procent af Vejle Kommunes ældre, mens den gennemsnitlige stemmeprocent ved fremmødevalg - ifølge Danske Ældreråds seneste opgørelse - var oppe på 63,8.

- At ældrerådet selv står for opgaven med at skaffe valgtillforordnede, og at merudgifterne ved fremmødevalg er begrænsede, gjorde det lettere for mig som politiker at stille mig op og sige, at fremmødevalg er en god ide.

Kenneth Fredslund (DF), formand, seniorudvalget i Vejle Kommune.

Klar sammenhæng mellem valgform og stemmeprocent

Den gennemsnitlige stemmeprocent ved seneste ældrerådsvalg i samtlige kommuner var 50,8 procent.

I de kommuner, som afholdt ældrerådsvalgene som fremmødevalg i forbindelse med kommunalvalget, var stemmeprocenten oppe på 63,8 procent.

Lavest blev stemmeprocenten i de kommuner, hvor man anvendte digitale valg. Her deltog 31,8 procent af de stemmeberettigede. I de kommuner, hvor man brugte brevvalg som valgform, blev stemmeprocenten 43,7.

Ældreråd hjælper med det praktiske

I Kalundborg Kommune er det ligeledes udsigten til en høj stemmeprocent, og det at Ældrerådet står for meget af det praktiske, der gør, at man vælger at skifte til fremmødevalg i 2021.

- Al form for repræsentation skal have en så høj stemmeprocent som mulig. Når man sammensætter et ældreråd, skal det helst være noget, som flest mulige ældre i kommunen bakker op om, siger Martin Damm (V), borgmester i Kalundborg Kommune.

- Vi har tidligere på forskellig vis forsøgt at højne valgdeltagelsen, men er ikke nået så højt, så da Ældrerådet kom og sagde, at det godt vil stå for det praktiske, sagde vi, at så prøver vi det, tilføjer han.

Til andre ældreråd, der gerne vil overbevise deres kommune om, at de skal afholde næste valg som fremmødevalg, har Martin Damm dette råd:

- Man kan godt have et ældreråd, der siger, at fremmødevalg det vil de bare have. Men det, at vi har et ældreråd, der var villige til at smøge ærmerne op og hjælpe med til at løse nogle af de praktiske problemstillinger, gør det svært at sige nej, siger Martin Damm.

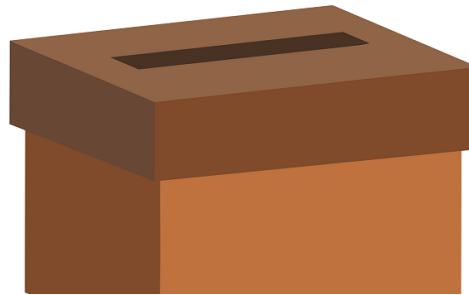
- Al form for repræsentation skal have en så høj stemmeprocent som mulig. Når man sammensætter et ældreråd, skal det helst være noget, som flest mulige ældre i kommunen bakker op om.

Martin Damm (V), borgmester i Kalundborg Kommune.

Flere får lyst til at involvere sig

Også i Brønderslev Kommune skifter man i 2021 til fremmødevalg. Her vurderer borgmester Mikael Klitgaard (V), at fremmødevalg og en høj stemmeprocent vil have den afledte effekt, at flere borgere får lyst til at blive aktive deltagere i lokalsamfundet og hjælpe med til at gøre en positiv forskel for kommunens ældre borgere.

- Vi vil gerne have en høj stemmeprocent, så der kommer interesse om valget og generel interesse blandt borgere for at involvere sig i ældreområdet. Vi har brug for borgere, der hjælper til og engagerer sig. Blandt andet har vi mange ældre borgere, der bor i eget hjem. Nogle af dem er ensomme og har behov for besøgsvenner. Ældrerådvalget kan

gøre folk mere interesserede i at give en hånd med på sådanne områder.

Ifølge borgmesteren er Ældrerådet i forvejen gode til at involvere kommunens ældre borgere. De laver messer og andre arrangementer, ligesom de i forbindelse med ældrerådvalget hjælper med at skaffe frivillige til valgstyring og optælling af stemmer.

Minimale meromkostninger

Sidste ældrerådvalg i Brønderslev Kommune blev afholdt i 2017 som et brevvalg og nåede en stemmeprocent på 48,1 procent. Det er forventningen, at stemmeprocenten stiger væsentligt ved næste valg. Derimod er det ikke forventningen, at omkostningerne stiger væsentligt, fordi man skifter fra brevvalg til fremmødevalg.

- Vores udgifter ved ældrerådvalg vil i 2021 kun være lidt højere ved fremmødevalg fremfor ved brevvalg. Det skyldes, at portoudgifterne er steget, så forskellen mellem omkostningerne ved brevvalg og fremmødevalg ikke længere er særligt store. Desuden vil størstedelen af merudgiften ved fremmødevalg være en engangsudgift det første år, lyder det fra Mikael Klitgaard.

Rutineret kommune bekræfter billedet

At der ikke er de store udfordringer ved at afholde ældrerådvalget som fremmødevalg, bekræftes af en af kommuner, der er rutineret i valgmetoden.

Tilbage i 2013 steg stemmeprocenten i Favrskov

- Vores udgifter ved ældrerådvalg vil i 2021 kun være lidt højere ved fremmødevalg fremfor ved brevvalg. Det skyldes, at portoudgifterne er steget, så forskellen mellem omkostningerne ved brevvalg og fremmødevalg ikke længere er særligt store. Desuden vil størstedelen af merudgiften ved fremmødevalg være en engangsudgift det første år.

Mikael Klitgaard (V), borgmester i Brønderslev Kommune

Kommune markant, da man skiftede til fremmødevalg. Siden har man holdt fast i valgformen, hvilket ved det seneste ældrerådvalg gav en stemmeprocent på 65,8 procent.

- Vi prioriterer ældrerådvalget højt, heraf vigtigheden af at få en høj stemmeprocent. Det har stor betydning, at folk engagerer sig, og synliggørelsen af ældrerådvalget styrker engagementet, siger Grethe Villadsen (A), formand for Social- og Sundhedssudvalget i Favrskov Kommune.

Et argument som nogle ældreråd møder, når de argumenterer for fremmødevalg, er at valgformen er meget dyrere end brevstemmevalg og digitalt valg. Til det siger Grethe Villadsen:

- Det er svært at sætte pris på styrkelsen af den demokratiske proces. I Favrskov Kommune blev ældrerådvalget afholdt af ældrerådets budget. Vores erfaring er, at det fremmer den demokratiske proces, og at det var en positiv oplevelse, at ældrerådvalget var en integreret del af valget. Rent praktisk gav det ikke ekstra besvær, da det afholdes sammen med kommunal- og regionsvalg.

Selve valghandlingen forløb ifølge Grethe Villadsen også forholdsvis gnidningsløst.

- Der var ikke store udfordringer. Eftersom det var nyt og uprøvet, var der dog løbende små tilpasninger op til valgdagen, såsom placering af stemmeboks og synliggørelse af selv valget i perioden op

- Vi prioriterer ældrerådvalget højt, heraf vigtigheden af at få en høj stemmeprocent. Det har stor betydning, at folk engagerer sig, og synliggørelsen af ældrerådvalget styrker engagementet.

Grethe Villadsen (A), formand for Social- og Sundhedssudvalget i Favrskov Kommune

til valgdagen. Det virker godt, at alle valg kører på samme måde. Når de andre valg afholdes som fremmødevalg, er det en naturlig del af valgprocessen, at ældrerådvalget afholdes på samme måde som kommunalvalg og regionsvalg.

Ud over Vejle, Brønderslev og Kalundborg Kommune skifter Vordingborg Kommune også til fremmødevalg i 2021. Det er forventningen, at flere kommuner vil følge trop.

Ifølge [Danske Ældreråds opgørelse](#) af valgform og stemmeprocenter ved seneste ældrerådvalg i samtlige kommuner, afholdte 39 kommuner fremmødevalg samme dag som valg til kommunalbestyrelse.

Det mener Danske Ældreråd

Ældrerådene spiller en vigtig rolle i forhold til at udbygge dialogen mellem kommunens ældre borgere og kommunalbestyrelsen.

Når de folkevalgte ældreråd tages med på råd, får kommunerne vigtig viden om, hvilken virkning de kommunale initiativer har for ældre borgeres livsbetingelser. Det styrker lokaldemokratiet og gør, at flere ældre borgere føler sig hørt og inddraget.

Det er derfor i kommunens, ældrebefolkningens og i ældrerådsmedlemmernes interesse, at ældrerådene har et solidt mandat og afspejler indbyggerne i kommunen bedst muligt.

Alt dette fremmes bedst, hvis stemmeprocenten og interessen omkring ældrerådvalgene er høj. Det kan man få ved fremmødevalg.

Danske Ældreråd arbejder for at få ændret reglerne, sådan at ældrerådvalg i fremtiden altid afvikles som fremmødevalg i forbindelse med kommunalvalget.

Danske Ældreråd og Seniorrådet i Høje-Taastrup Kommune advarer i fælles henvendelse mod kaffemøde som valgform

Som led i udarbejdelse af budget for 2021-24 har Høje-Taastrup Kommune stillet forslag om, at næste valg til Seniorrådet ikke afholdes som fremmødevalg, men som et "kaffemøde", hvor alle valgberettigede borgere inviteres til at deltage.

Høje-Taastrup Seniorråd og Danske Ældreråd ser med stor bekymring på forslaget. Det er vores klare vurdering, at denne valgmetode vil få alvorlige konsekvenser for valgdeltagelsen, og dermed

svække borgernes mulighed for indflydelse på ældrepolitikken.

Derfor har Danske Ældreråd og Høje-Taastrup Seniorråd den 24. september 2020 sendt en fælles henvendelse til alle medlemmer af byrådet i Høje-Taastrup Kommune. Kommunens forslag til "Ophør af afholdelse af fremmødevalg til Seniorråd", kan læses [her](#).

Henvendelse til medlemmerne af byrådet i Høje-Taastrup Kommune

Danske Ældreråd og Seniorrådet i Høje-Taastrup Kommune advarer:

Kaffemøde som valgform til seniorrådsvalg vil få alvorlige konsekvenser for lokaldemokratiet

Høje-Taastrup Seniorråd og Danske Ældreråd ser med stor bekymring på Høje-Taastrup Kommunes forslag om, at valg til Seniorrådet fremover skal foregå på et "kaffemøde" og ikke som fremmødevalg. Det er vores klare vurdering, at denne valgmetode vil få alvorlige konsekvenser for valgdeltagelsen, og dermed svække borgernes mulighed for indflydelse på ældrepolitikken.

Kigger man på, hvordan alle andre kommuner gennemfører valg til ældre-/seniorråd, finder vi ingen eksempler på, at man afholder dem som "kaffemøde". Tværtimod ser vi andre steder i landet, at flere kommuner er optaget af at styrke det lokale demokrati og vælger at skifte fra digitalt valg eller brevvalg til fremmødevalg, som al erfaring viser, giver den højeste stemmeprocent ved ældre-/seniorrådsvalgene.

Risiko for ekstrem lav valgdeltagelse

For at nå en valgdeltagelse, der er bare i nærheden af den laveste ved et ældrerådvalg i Danmark (18,5 procent i Aarhus Kommune ved digitalt valg), ville man i Høje-Taastrup Kommune skulle få et godt stykke over tusinde ældre borgere til at møde op på kaffemødet og sætte deres kryds. Det er næppe realistisk. Er det i stedet 70-100 ældre borgere, der møder op på et sådant "kaffemøde", vil det betyde en stemmeprocent på under 1.

Til sammenligning var den gennemsnitlige stemmeprocent ved seneste ældrerådvalg i samtlige kommuner 50,8 procent. I de kommuner, som afholdt ældrerådsvalegene som fremmødevalg i forbindelse

med kommunalvalget, var den gennemsnitlige stemmeprocent oppe på 63,8 procent. I de kommuner, hvor man anvendte digitale valg, deltog i gennemsnit 31,8 procent af de stemmeberettigede. Mens de kommuner, hvor man brugte brevstemme som valgform, fik en gennemsnitlig stemmeprocent på 43,7.

Vælger Høje-Taastrup Kommune at afholde næste valg til seniorrådet som et "kaffemøde", vil Høje-Taastrup med stor sandsynlighed blive den kommune i Danmark, der har den absolut laveste stemmeprocent ved ældre-/seniorrådsvalgene i Danmark. Når valgdeltagelsen er så lav, får det alvorlige konsekvenser for borgernes mulighed for indflydelse på ældrepolitikken.

Fælles interesse i høj valgdeltagelse

Det mener vi, ikke er i borgernes, Seniorrådets eller Høje-Taastrup Kommunes interesse.

Ældre-/seniorrådene er nedsat ved lov, og skal høres om alle forslag i kommunen, som vedrører kommunens ældre. Det må være i alles interesse, at de personer, der sidder i rådet har et solidt mandat i ryggen. Når ældre-/seniorrådene udtaler sig om ældrepolitiske emner, må der ikke herske tvivl om, at de udtaler sig på borgerens vegne. Jo flere der stemmer, jo større repræsentativitet.

Det kræver, at kommunens ældre borgere får en reel mulighed for sætte et kryds ved de kandidater, de mener, repræsenterer dem bedst. Den mulighed, viser al erfaring, at man bedst giver ældrebefolkningen, hvis man afholder ældre-/seniorrådsvalget som fremmødevalg.

Danske Ældreråd og Seniorrådet i Høje-Taastrup kan derfor kun opfordre til, at Høje-Taastrup Kommune forkaster forslaget og i stedet vælger at styrke lokaldemokratiet ved at afholde næste valg til Seniorrådet som et fremmødevalg. Seniorrådet i Høje-Taastrup Kommune er parat til at gøre en stor indsats for at skabe opmærksomhed om valget og skaffe kandidater i samarbejde med kommunen. Samtidig vil vi minde om, at kommunerne kompenseres for udgifterne til ældrerådvalg via bloktilskuddet fra staten.

Med venlig hilsen

Steen Gormsen Hansen

Formand, Seniorrådet i Høje-Taastrup Kommune

Mogens Rasmussen

Formand, Danske Ældreråd

Social ulighed i sundhed fra vugge til grav

Der er social ulighed i sundhed på stort set alle områder i Danmark. Det viser en ny rapport fra Sundhedsstyrelsen.

Personer med kortere uddannelse oplever mere sygdom, mærker større konsekvenser af sygdommen og dør tidligere end personer med en lang videregående uddannelse. Det viser rapporten "Social ulighed i sundhed og sygdom – udviklingen i Danmark i perioden 2010-2017.", som for nylig blev offentliggjort.

Med rapporten sætter Sundhedsstyrelsen fokus på, at sundhed og sygdom er systematisk skævt fordelt i samfundet, og at social position og levevilkår har betydning for menneskers sundhed, sygdom, levetid og sundhedsrelateret livskvalitet.

- Vi ser desværre stadig stor ulighed i forhold til, hvem der bliver ramt af sygdom, men også i konsekvenserne af sygdommene i form af tilbagevenden til arbejde og overlevelse. Uligheden viser sig i forekomsten af risikofaktorer som rygning, overvægt, dårligere mental sundhed og multisygdom og også i kontakten til sundhedsvæsenet, fx i forbindelse med deltagelse i screeningsprogrammer, fortæller Sundhedsstyrelsens direktør Søren Brostrøm.

Samlet set betyder det, at en 30-årig person med grunduddannelse kan forvente at leve 5,7 år kortere for kvinder og 6,3 år for mænd end en person med erhvervsfaglig/gymnasial uddannelse eller videregående uddannelse. Restlevetiden er steget fra 1990 – 2016, men den er steget langsommere for personer med

kort uddannelse. Restlevetiden er det gennemsnitlige resterende antal år, en person på 30 år forventes at leve.

Ulighed på stort set alle områder

Rapporten peger på ulighed i sundhed og sygdom på stort set alle indikatorer. Personer med kortere uddannelse har ikke alene mere sygdom, men mærker større konsekvenser af sygdommene og dør af sygdommene tidligere end personer med lang uddannelse. Forskellene i sundhed og sygdom er hermed systematiske og gradvise.

Personer med kort uddannelse rammes oftere af sygdommene diabetes, iskæmisk hjertesygdom og cerebrovaskulær sygdom (blodkarsygdomme i hjernen), kronisk obstruktiv lungelidelse (KOL), lungekræft, tyk- og endetarmskræft, muskel-skeletlidelser, selvrapporterede smerter og ubehag i ryg, nakke og led samt demens. Af de udvalgte somatiske sygdomme i rapporten, er det kun brystkræft, hvor der ikke er social ulighed. Udover at personer med kort uddannelse oftere rammes af sygdommene, viser rapporten også, at konsekvenserne af sygdommene er større for personer med kortere uddannelse.

Der er også social ulighed i deltagelse i screeningsprogrammerne for livmoderhalskræft, brystkræft samt tyk- og endetarmskræft, så flere med lang uddan-

nelse bliver screenet end personer med kort uddannelse. Personer med kort uddannelse indlægges oftere med såkaldte forebyggelige indlæggelser, indlæggelser der potentielt set kunne være forebygget.

Minister vil styrke forebyggelse

Sundheds- og ældreminister Magnus Heunicke kalder rapportens konklusioner alarmerende. Til Ritzau siger han:

- Vi har fælles adgang til sundhed som et fundament i vores sundhedsvæsen. Men vi kan se, at der er en uforklarlig og helt urimelig ulighed i sundhed, som slår revner i vores samfundsmode[...]. Min plan er, at vi område for område laver politiske aftaler, hvor vi styrker forebyggelsen tidligt. På samme måde som vi har gjort på en række områder for at begrænse unges rygning.

At der er et stort problem, når det gælder rygning, er rapporten meget tydelig omkring. For selvom daglig rygning generelt er faldet, er uligheden i tobaksforbrug blevet meget udtalt og der ses en høj grad af social ulighed i daglig rygning hos både mænd og kvinder.

Der ses også høj grad af social ulighed i svær overvægt, hvor over dobbelt så mange mænd med kort uddannelse (27%) er svær overvægtige som mænd med lang uddannelse (12%).

Forskellige grader af ulighed

Dykker man ned i rapporten er der forskellige grader ulighed på de forskellige områder. Kigger man på nogle af de sygdomme som rammer ældre borgere, er der for eksempel en høj grad af social ulighed i antallet af nye tilfælde af KOL, mens der ses en lav grad af social ulighed i antallet af nye tilfælde af demens.

Rapporten har også undersøgt ulighed i forhold til visiteret hjem-

mehjælp. Når det gælder visiteret personlig pleje ses en lav til moderat grad af social ulighed i andelen, der er visiteret således at andelen, der er visiteret til personlig pleje, er lavere med højere fuldførte uddannelse for kvinder i 2010 og 2013, men ikke i 2017 og for mænd i 2010, men ikke i 2013 og 2017.

Der ses også en lav grad af social ulighed i andelen, der er visiteret til praktisk hjælp, således at andelen, der er visiteret til praktisk hjælp, er lavere med højere fuldførte uddannelse for kvinder i 2013, men ikke i 2010 og 2017 og for mænd i hele perioden. Blandt mænd er der en statistisk

signifikant mindskning i den sociale ulighed i perioden 2010-2017

Samlet set er konklusionen dog entydig. Blandt kortuddannede er der flere forekomster af kroniske sygdomme, større dødelighed og lavere restlevealder.

Rapporten "Social ulighed i sundhed og sygdom – udviklingen i Danmark i perioden 2010-2017"

[kan downloades her](#)

Ny kortlægning:

Store forskelle mellem kommunernes demografimodeller på ældreområdet

86 procent af kommunerne har brugt en demografimodel, da de lagde budget på ældreområdet for 2020. Men der er stor forskel mellem kommunerne på hvor mange og hvilke delområder der er omfattet af demografimodellen. Dermed er der også forskel på, hvor stor en del af ældreområdets budget, der reguleres af demografimodellen.

Det fremgår af Vive nyes kortlægning af kommunernes brug af demografimodeller på ældreområdet. I kortlægningen fremgår det blandt andet, at plejeboligområdet kun er omfattet af demografimodellen i halvdelen af kommunerne, mens hjemmeplejeområdet er omfattet i samtlige kommuner.

Den kommunale sygepleje er omfattet af demografimodellen i 88 procent af kommunerne, mens rehabiliteringsforløb efter servicelovens § 83a er omfattet i 67 procent af kommunerne.

Der er også forskel på, hvilke typer af udgifter der er inkluderet i demografimodellen for de omfattede delområder. De hyppigst inkluderede udgiftstyper er knyttet til plejepersonalet, fx lønudgifter, personalemøder og uddannelse. De sjældnest inkluderede udgiftstyper er ejendomsrelaterede udgifter og udgifter til ledelse.

Forskellige aldersintervaller, datagrundlag og korrektioner
Kommunerne anvender forskelli-

ge aldersintervaller i deres modeller. Der kan være flere aldersintervaller i samme model, men det hyppigste er aldersintervaller på 5 år eller bredere.

Generelt er det oftest de seneste års budget-, regnskabs- og/eller aktivitetstal, der danner grundlag for beregningerne i demografimodellen for 2020. 81 procent af kommunerne anvender aktivitetstal for et eller flere år i deres demografimodel, mens 51 procent bruger regnskabstal, og 55 procent bruger budgettal.

Halvdelen af kommunerne korregerer demografimodellernes beregninger for "sund aldring", dvs. den forventede forbedrede sundhedstilstand blandt ældre borgere.

Tre elementer går igen i mange modeller

Kommunernes demografimodeller kan på denne måde være opbygget på forskellige måder. Men undersøgelsen viser, at flere kommuner har modeller, der ek-

splicit indeholder to eller tre af følgende grundelementer:

Enhedsbeløb (forventet merudgift for ældreområdet ved en stigning på én ældre borger i en given aldersgruppe) anvendes eksplicit i 68 procent af svarkommunerne

Dækningsgrad (andel af de ældre borgere i en bestemt aldersgruppe, der forventes at blive brugere af ældreområdets ydelser) anvendes eksplicit i 30 procent af svarkommunerne

Plejetyingde (forventet antal årlige visiterede timer til en gennemsnitlig borger i en bestemt aldersgruppe) anvendes eksplicit i 42 procent af svarkommunerne.

De gennemsnitlige enhedsbeløb, dækningsgrader og plejetyingder i demografimodellerne stiger generelt med borgernes alder. Eksempelvis er det gennemsnitlige, årlige enhedsbeløb cirka 10.400 kr. for 70-årige, 31.700 kr. for 80-årige og 85.600 kr. for 90-årige.

Politiske forankring

Der er også forskel mellem kommunerne på, hvordan demografimodellernes beregninger indgår i budgetprocessen.

59 procent af svarkommunerne indarbejdede demografimodellernes beregnede merudgifter i det teknisk-administrative budgetoplæg, som politikerne skulle vedtage.

I 41 procent af svarkommunerne fremgik de beregnede merudgifter som en synlig blok til politisk behandling og beslutning på samme måde som øvrige forslag til budgetudvidelser eller -reduktioner.

Mange af de kommuner, hvor merudgifter blev lagt ind i det teknisk-administrative budgetoplæg, bemærker dog, at de økonomiske konsekvenser af demografimodellen samtidig fremlægges synligt for politikerne.

I nogle kommuner sker der med jævne mellemrum en politisk behandling og godkendelse af demografimodellen på ældreområdet, dvs. en behandling og godkendelse af modellens grundlæggende be-

regningsprincipper og -metoder

Kun lidt over halvdelen har gennemført et serviceeftersyn af deres demografimodel

Ifølge undersøgelsen har kun 53 procent af kommunerne gennemført mindst ét egentligt serviceeftersyn af deres demografimodel i perioden 2017-2019. I cirka tre ud af fire af disse kommuner har serviceeftersynet medført ændringer af demografimodellen.

De mest udbredte ændringer angår beregningsmetoden for enhedsbeløb, modellens korrektion for "sund aldring", og hvilke delområder og udgiftstyper der er omfattet af modellen.

Vives kortlægning af kommunernes brug af demografimodeller på ældreområdet [kan downloades her](#)

I forbindelse med udgivelsen har Vive udarbejdet en præsentation. Den kan [downloades her](#)

Det mener Danske Ældreråd

Det er ikke hensigtsmæssigt, at ikke alle kommuner anvender demografimodeller, og at der er forskel mellem kommunerne på, hvor stor en del af ældreområdets budget, der reguleres af demografimodellerne, og hvilke antagelser der lægges ind i modellerne.

Vi anbefaler, at der udarbejdes nationale anbefalinger til kommunerne om brug af demografimodeller i budgetlægningen på ældreområdet.

Demografimodellerne er helt afgørende for at kunne beregne de forventede økonomiske konsekvenser af den demografiske udvikling og dermed synliggøre, hvilke budgetreguleringer der skal til for at fastholde et uændret serviceniveau, når antallet af ældre ændrer sig.

Sundhedsøkonom om demografimodeller: Djævelen ligger i detaljen

Også i det regionale sundhedsvæsen har demografimodellerne en afgørende betydning for den service og behandling fremtidens ældre får. Det har sundhedsøkonom Jakob Kjellberg skrevet et indlæg om i Ugeskrift for Læger. I indlægget beskriver han, hvordan selv små justeringer kan få stor betydning for, hvor mange penge der afsættes til sundhedsområdet.

Blandt andet kritiserer han Det Økonomiske Råd for sidste efterår at have konkluderet, at ældrebyrden var overvurderet, da de havde valgt at indregne ti år før død som de terminale omkostninger i stedet for seks år. På den måde havde rådet fundet 6 milliarder om året, som sundhedsvæsenet i fremtiden ikke længere har brug for.

Jakob Kjellberg påpeger videre, at det er et politisk spørgsmål, hvor mange penge sundhedsvæsenet skal have. Men hvis diskussionen skal ske på et oplyst grundlag, er det afgørende, at modellerne ikke bliver påvirket af politisk motiverede justeringer for at få den finanspolitiske holdbarhed til at passe. Derfor er det også vigtigt at forstå de dynamikker, som sker dybt nede i metodebilagene. Det er her, at djævelen i detaljen i praksis viser sit sande ansigt, skriver han.

[Indlægget kan læses her](#)

Modtagere er hjemmehjælp er mindre trygge

Andelen af ældre, der modtager hjemmehjælp, er faldet fra 2012 til 2017, og det er en svagere gruppe, som modtager hjælp i 2017. Selv om langt de fleste modtagere af hjemmehjælp begge år vurderede deres livskvalitet som høj, er der sket et fald i livskvaliteten siden 2012. Modtagerne af hjemmehjælp er mindre trygge, og hver femte angiver at have uopfyldte behov i forhold til social kontakt og aktiviteter. Det viser analysen "Hjemmehjælp og omsorgsrelateret livskvalitet", som Vive udgav for nylig.

Livskvaliteten er opgjort inden for otte domæner, hvor omsorgsindsatsen fra hjemmehjælpen tænkes at kunne gøre en (større eller mindre) forskel. Det drejer sig om domænerne: 1) kontrol over dagliglivet, 2) personlig pleje og velbefindende, 3) mad og drikke, 4) boligen, 5) tryghed, 6) aktiviteter, 7) social kontakt, 8) værdighed.

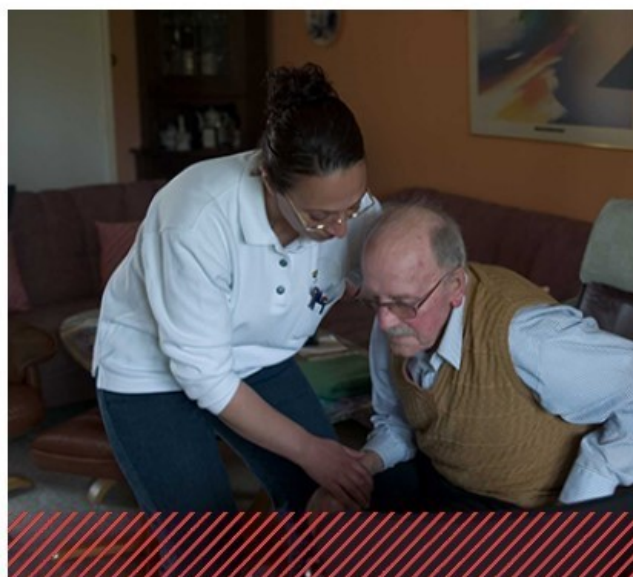
På seks ud af de otte livskvalitetsdomæner er der sket et signifikant fald. Det er 'kontrol over dagliglivet', 'personlig pleje og velbefindende', 'mad og drikke', 'boligen', 'tryghed' og 'social kontakt'. Faldet er størst for domænet 'tryghed'.

[Rapporten kan downloades her](#)

VIVE
VELFÆRD

OG

Hjemmehjælp og omsorgsrelateret livskvalitet

Aktivitets- og sundhedsfremmende fysiske miljøer for børn, unge og seniorer

Et netop afsluttet forskningsprojekt har gennem byrumseksperimenter skabt viden om, hvordan man ved at forandre eller forbedre de fysiske miljøer i samarbejde med borgere kan fremme sociale, fysiske og bæredygtige aktiviteter i lokalsamfundet. Målgrupperne er børn, unge og seniorer.

Udgangspunktet er en bred forståelse af folkesundhed, som tager afsæt i de lokale byrum, der i stigende grad danner rammer for samskabelse, bevægelse, nye fællesskaber og initiativer. Projektet har haft særligt fokus på, hvordan man kan understøtte inklusion, mindske ensomhed samt fremme livskvalitet og sundhed på tværs af generationer.

[Læs mere om projektet rapporten her](#)

Influenzavaccination er ekstra vigtig i år

Influenzasæsonen står for døren. Igen i år kan personer, der er fyldt 65 år, borgere med kroniske sygdomme og andre i særlig risiko gratis blive vaccineret mod influenza. Tilbuddet gælder fra den 1. oktober.

I år er influenzavaccination ekstra vigtig, fordi influenza udgør en særlig risiko for mange mennesker, der også risikerer et kompliceret og alvorligt sygdomsforløb, hvis de får COVID-19. Bliver disse personer syge med begge sygdomme, kan sygdomsforløbet forværres betragteligt.

Danske Ældreråd aflyser repræsentantskabsmøde og ældrepolitisk konference

Set i lyset af den stigende smittespredning af COVID-19 har Danske Ældreråd besluttet at aflyse repræsentantskabsmøde og konference i Vingsted den 24. november 2020.

Danske Ældreråd har modtaget flere henvendelser fra medlemmer og oplægsholdere, som spørger, om vi fastholder arrangementet i Vingsted, og udtrykker bekymring i forhold til at samle flere hundrede mennesker. Danske Ældreråd deler bekymringen.

Danske Ældreråd samler traditionelt op mod 350 mennesker i Vingsted. Set i lyset af den stigende smittespredning vurderer vi ikke, det er hensigtsmæssigt at samle så mange deltagere fra hele landet – også selvom vi overholder alle retningslinjer.

Formelle spørgsmål

Aflysningen af repræsentantskabsmødet 2020 rejser nogle spørgsmål i forhold til overholdelse af Danske Ældreråds vedtægt om repræsentantskabets godkendelse af ikke mindst regnskab.

Danske Ældreråds vedtægt indeholder ikke i dag en hjemmel til, at repræsentantskabet kan behandle spørgsmål elektronisk. Der er dog, efter dialog med revisor og Sundheds- og Ældreministeriet, fundet en pragmatisk løsning, således at repræsentantskabets stillingtagen til regnskab for 2019 kan eftersendes i 2021.

Danske Ældreråd er meget ærgerlige over at skulle aflyse, men håber, at I har forståelse for beslutningen. Forhåbentlig er vi tilbage til en mere normal hverdag i foråret 2021, hvor vi den 10. og 11. maj afholder næste repræsentantskabsmøde og ældrepolitisk konference.

Valg til bestyrelsen i Danske Ældreråd

Der skal være valg til bestyrelsen i Danske Ældreråd første kvartal af 2021. Hver valgkreds vælger ét bestyrelsesmedlem samt to stedfortrædere til bestyrelsen.

Bestyrelsens valgperiode er to år. Bestyrelsen træder i funktion umiddelbart efter repræsentantskabsmødet, som i 2021 finder sted mandag den 10. maj.

Valg til bestyrelsen foregår som decentrale valg i Danske Ældreråds ti valgkredse.

Når tid og sted for valghandlingen kendes, bliver de meldt ud på hjemmesiden og i nyhedsbrevet. Der kommer ligeledes information om formalia vedrørende kandidatanmeldelse, tidsfrister, etc.

Valg til bestyrelsen sker efter §§ 6 og 9 i Danske Ældreråds vedtægt. Vedtægten [finder du her](#).

**Jernbane Allé 54, 3. th.
2720 Vanløse**
Tlf. 3877 0160
info@danske-aeldreraad.dk
www.danske-aeldreraad.dk

**Nyhedsbrevet er udgivet af
DANSKE ÆLDRERÅD**
ISSN: 1903-0509 (online)

Illustrationer: Pixabay og
Danske Ældreråd

Danske Ældreråd
Formand Mogens Rasmussen
Tlf. 2714 8090

Ansvarshavende:
Trine Toftgaard Lund

Redaktion:
Trine Toftgaard Lund
Morten Larsen

Sekretariatet:

Trine Toftgaard Lund
Sekretariatschef
ttl@danske-aeldreraad.dk
Tlf. 3877 0163

Marianne Lundsgaard
Seniorkonsulent
ml@danske-aeldreraad.dk
Tlf. 3877 0165

Lisbeth-Marie Grøndahl
Ældrepolitisk konsulent
lg@danske-aeldreraad.dk
Tlf. 3877 0164

Lise Sørensen
Ældrepolitisk konsulent
ls@danske-aeldreraad.dk
Tlf. 3877 0168

Morten Larsen
Kommunikationskonsulent
mol@danske-aeldreraad.dk
Tlf. 3877 0162

Maj-Britt Lempel
Bogholder
mbl@danske-aeldreraad.dk
Tlf. 3877 0160

Arrangementskalender

Temadag, Viborg Tinghallen - Viborg
5. oktober 2020

Temadag, Park Milling - Middelfart
6. oktober 2020

Temadag, Søparken – Åbybro
8. oktober 2020

Temadag, Theilgaard – Køge
19. oktober 2020

Temadag, Matrikel 1 - København
20. oktober 2020

Læs mere på Danske Ældreråds hjemmeside